

Sosyal Medyanın Değer Oluşturma Sürecindeki Rolünün Öğrenci Görüşleriyle İncelenmesi*

Yakup AYAYDIN**

Hatice YILDIZ AYAYDIN***

Öz

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin değer oluşturma sürecinde sosyal medyanın rolüne ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 30 ortaokul 3. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin seçiminde ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt olarak sosyal medyayı aktif olarak kullanma dikkate alınmıştır. Araştırmada veriler öğrencilere sosyal medya ve değerler üzerine yazdırılan kompozisyonlar aracılığıyla elde edilmiştir. Kompozisyonların analiz edilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrenciler sosyal medya kullanmalarının sorumluluklarını aksatmalarına neden olduğunu, sosyal medyanın ders çalışmayı olumsuz etkilediğini, sosyal medya kullanımının aileye olan bağlılığı, misafirlere gösterilen

* Bu makale 4-6 Mayıs 2017 tarihinde Eskişehir'de düzenlenen Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

E-mail: yakupts61@hotmail.com

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

E-mail: haticeyildiz_13@hotmail.com

Makale Gönderim Tarihi: 24.08.2017 - **Makale Kabul Tarihi:** 08.12.2017

özeni azalttığını ifade etmiştir. Araştırmada öğrenciler sosyal medyada kendilerini daha özgür hissettiklerini, güzel paylaşımlardan mutlu olduklarını, sevgi ihtiyacını karşıladıklarını, vatanseverlik duygularının arttığını, kültürel öğeleri paylaşarak kültürlerini yaşattıklarını, hayvanlar konusunda daha duyarlı hale geldiklerini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin sosyal medya aracılığıyla yaptıkları iş birliği ile ödevlerini tamamladıkları ve sosyal medyadan birçok konuda bilgi edindikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Değer, Medya, Sosyal medya.

Giriş

Günümüz dünyasında teknolojinin gelişmesiyle birlikte toplumun her alanında çok hızlı değişme ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bilgi toplumu olma yönünde medyana gelen bu hızlı değişme ve gelişmelerin toplumu birçok yönden etkilediği aşikârdır. Toplum etkisi altına alan en önemli unsurların başında ise medya gelmektedir. Medyanın en önemli işlevlerinden biri insanlara dünyada olup bitenlerle ilgili haber ve bilgi vermesidir. (Hopurcuoğlu ve Akaydın, 2016). Bununla birlikte medyanın toplumsallaştırma, yönlendirme, kamuoyu oluşturma, bütünleştirme ve kültürü yayma gibi işlevleri de vardır. Medya aracılığıyla dünya'yı, yaşadığımız toplumun kültürünü, farklı kültürleri, insanları, doğayı, farklı inançları ve yaşantıları tanıma imkânı elde ederiz (Kılıç, 2012). Dahası, medya insanların birçok yönden ihtiyaçlarını karşılarken bir taraftan da imgesel temeller üzerine hazırladığı içeriklerle insanları gerçeklerin dışına itebilmekte ve yanıltabilmektedir (Cereci, 2012). Tüm bu işlevlerini yerine getiren medyanın toplum ve bireyler üzerinde değişik etkilere sahip olduğu açıktır (Arslan, 2006; Laughey, 2010). Medyanın toplum üzerinde oluşturduğu etki yaygınlığı, türü, ulaşılabilirliği, içeriği gibi birçok faktöre bağlı olarak birlikte günümüzde medya, iletişim teknolojilerinin giderek gelişmesiyle değişime uğrayan, giderek etki alanı genişleyen ve insanlara duygu ve düşüncelerini paylaşacak bir ortam oluşturmaktadır. Sosyal medya adını alan bu ortam günümüzde giderek artan bir etki alanına sahiptir (Mora, 2008; Özgür ve Talas, 2015). Sosyal medya bireylere kendi profillerini oluşturma, sohbet etme, paylaşım yapma, görüntülü arama, oyun oynama gibi özellikler sunan web tabanlı hizmetlerdir (Khurana, 2015). Sosyal medya bireylerin birbirleriyle temasa geçmesini sağlayarak örgütlenmesini ve herhangi bir gelişmeyi hızlı bir şekilde duyurmasını sağlamaktadır (Özkan, 2014). Bu özelliklerinin yanında sosyal medya uygulamaları sanal iletişime yeni bir boyut kazandırarak, sosyal etkileşimin gerçekleşme şeklini değiştirmiştir (Vural ve Bat, 2010; Deaton, 2015). Bu bağlamda sosyal medya

sadece bir iletişim aracı olarak değil, bireylere, duygu, düşünce ve fikirlerini paylaşarak, karşılıklı etkileşim olanağı sunarak sosyalleşme imkânı sağlayan bir ortam olarak görülmelidir (İnal, 2013; Miller, vd., 2016).

Başlangıçta gençler tarafından tercih edilen sosyal medya zamanla yaygınlaşarak farklı yaş gruplarından bireyler tarafından kullanılır olmuştur (İnal, 2013). Bugün, insanlar sosyal medyada paylaşım yapmak, eğlenmek, oynamak, arkadaşlarıyla bağlantı kurmak, sohbet etmek gibi amaçlarla normalin üstünde zaman geçirmektedir (Khurana, 2015). Öyle ki bazı insanların hayatlarına sosyal medya o kadar fazla etki etmiştir ki, sosyal medyanın olmadığı bir hayatın gerçekten nasıl olduğundan haberleri yoktur (Rideout, 2012). Bu bağlamda özellikle çocuklar ve gençler sosyal medyayı yaygın bir şekilde kullanmakta ve sosyal medyada giderek daha fazla zaman geçirmektedir (Livingstone & Bovill, 1999; Cabral, 2008; Akşit ve Dönmez, 2011; Gönenli ve Hürmeriç, 2012; Rideout, 2012; Balaman ve Karataş, 2012; Seferoğlu ve Yıldız, 2013; Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013; Ulusoy ve Bostancı, 2014; Karahisar, 2014; Khurana, 2015; Demir, 2016; Topalli, 2016) Günümüzde sosyal medyayı yaygın bir şekilde kullanan bireylerin gündelik hayatında yaptığı pek çok şey sosyal medyaya endeksli bir hale gelmiştir (Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013). Sosyal medya kullanımının bağımlılık düzeyinde arttığı günümüzde, sosyal medya bireyler üzerinde olumlu ya da olumsuz birçok etki oluşturmaktadır (Villani, 2001; Tahiroğlu, Çelik, Bahalı ve Avcı, 2010; Ray ve Jat, 2010; O’Keeffe, & Pearson, 2011; Yılmaz ve Ersoyol, 2013; İşliyen ve İşliyen, 2015; Oğuz ve Sözcü, 2016). Değişen medya toplumun değer algılarını ve değer yargılarını hızlı bir değişime uğratmaktadır. Medyanın etkisiyle yıllar önce değer noksanlığı olarak görülen pek çok şey, günümüzde artık olağan kabul edilebilmektedir. Bu durum medyanın dolayısıyla sosyal medyanın insanların değer yargılarını değişime uğrattığını göstermektedir (Yazıcı, 2014; Özen, 2014). Sosyal medyanın bireyler üzerinde oluşturduğu en önemli etkiler bireylerin sosyalleşmesi, kimlik geliştirmesi, bazı davranışları, alışkanlıkları kazanması ve değer oluşturması sürecinde meydana gelmektedir (Bakıroğlu, 2013; Öztürk ve Talas, 2015; Oğuz ve Sözcü, 2016).

Sosyal medyanın çocukların değer oluşturma sürecindeki rolü iki yönde gerçekleşmektedir. Bunlardan biri sosyal medyanın oluşturduğu aşırı bağımlılık ile çocukların sosyal medya kullanma sürecinde bazı değerleri göz ardı etmeleridir. İkincisi ise çocukların sosyal medya kullanırken yaptıkları paylaşımlar ve daha önemlisi maruz kaldıkları paylaşımlardır. Sosyal medya çocukların değer oluşturma sürecinde etkili olduğu zamanla çocukların bazı değerleri sosyal

medya üzerinden yaşamaya ve algılamaya başladıklarından da anlaşılmaktadır. Yardımsever olmayı bir arkadaşının yaptığı paylaşımı beğenmek ya da paylaşmak olarak gören çocuklar gerçek hayattaki yardımseverliği ağılamakta güçlük çekebilmekte veya aynı hassasiyeti kalemini veya herhangi bir şeyi paylaşırken göstermeyebilmektedir. Fakat bu durumun tersi de olabilmektedir. Yaralı bir hayvan ya da hayvanlar ile ilgili paylaşımlar gören çocuklar gerçek hayatta hayvanlara karşı daha saygılı davranabilmektedir. Örneklendirdiğim her iki durumda sosyal medyanın çocukların değer oluşturma sürecinde olumlu veya olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Sosyal medya uygulamalarının günden güne artması ve çocukların kontrolsüz bir şekilde sosyal medya kullanımları değer oluşturmalarında sosyal medyanın gelecek yıllarda daha önemli bir faktör olacağını göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde de toplumda sosyal medya kullanımının giderek arttığı ve sosyal medyanın toplum üzerinde olumlu ve olumsuz birçok etki meydana getirdiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda sosyal medyanın değerler üzerinde oluşturduğu etkiyi doğrudan ele alan çalışmaların olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmamızın amacı sosyal medyanın ortaokul öğrencilerinin değer oluşturma sürecindeki rolünü öğrencilerin görüşleri doğrultusunda tespit etmektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sosyal medyanın ortaokul öğrencilerinin değer oluşturma sürecindeki rolüne yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
2. Sosyal medya kullanımı öğrencilerin hangi değerleri ne yönde oluşturmasını sağlamaktadır?

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden Fenomonolojik/Olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. “*Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır*” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 78). Bu bağlamda araştırma, öğrencilerin sosyal medyanın değer oluşturmadaki rolüne ilişkin farkında oldukları fakat derinlemesine bir anlayışa sahip olmadıkları görüşlerinin tespit edilmesini sağlayacaktır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 30 ortaokul 3.sınıf

öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin seçiminde ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt olarak sosyal medyayı aktif olarak kullanma, ortaokul öğrencisi olma dikkate alınmıştır. Öğrencilerin sosyal medyanın değer oluşturma sürecindeki rolüne ilişkin görüşlerini açıkça ortaya koyabilmeleri için öğrencilere kimliklerini yansıtacak herhangi bir bilgi yazdırılmamıştır. Bu yüzden cinsiyet ve diğer değişkenler araştırmada dikkate alınamamıştır.

Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada veriler öğrencilere sosyal medya ve değerler üzerine yazdırılan kompozisyonlar aracılığıyla elde edilmiştir. Öğrencilere Sosyal Bilgiler dersinin programında da yer alan sosyal medya ve değerler üzerine bilgilendirme yapıldıktan sonra kompozisyonlar yazdırılmıştır. Öğrencilere kompozisyon esnasında herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Uygulama ilk olarak 10 öğrenci ile yapılmıştır. Bu uygulamadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin yazdığı kompozisyonların sosyal medyanın değer oluşturma sürecindeki rolüne yönelik görüşlerini açıklamaya uygun olduğu görülmüştür. Uzman kişinin de görüşü alındıktan sonra öğrencilere kompozisyonlar yazdırılmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler analiz edilmeden kompozisyonlar yazıya geçirilmiştir. Kompozisyonlardan elde edilen metinler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler öğrencilerin kompozisyonlarında yer verdiği her değere göre oluşturulan temalara göre sunulmuştur. Analiz sırasında kompozisyonlar tekrar tekrar okunarak oluşturulan kategorilere ilişkin kodlama yapılmıştır. Veriler sistematik ve açık bir biçimde betimlenmiştir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler yorumlanarak araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Sorumluluk Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin sorumluluk değeri geliştirmedeki rolüne yönelik görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Sorumluluk Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya yüzünden sorumluluklarımı aksatıyorum	25	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30
Sosyal medya sayesinde sorumluluklarımın bilincine vardım	1	Ö10
Sosyal medya nedeniyle sorumluluklarımı aksatmıyorum	1	Ö21

Tablo 1’deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin neredeyse tamamı sosyal medya ve sorumluluk değerini ilişkilendirmiştir. Öğrencilerin 25’i ifadelerinde sosyal medya yüzünden sorumluluklarını aksattığını belirtmiştir. Öğrenciler sosyal medyaya geçirdikleri zaman yüzünden üzerine düşen sorumluluklarını aksattığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 4 “*Sosyal medya benim sorumluluğumu yerine getirememe neden oluyor. Ödevlerim, okula getirmem gereken malzemeleri, kitapları getiremiyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medya yüzünden sorumluluklarını aksattığını belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 9 “*Sosyal medyayı aktif olarak kullandığım için sorumluluklarımı aksattım. Ödevlerimi geciktirdim. Sınavlarıma iyi çalışmadım.*” ifadesini kullanarak sosyal medyayı kullanmasının ödevlerini aksatmasına ve sınavlara çalışmamasına neden olduğunu belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 22 ise “*Sınava çalışma, ödev yapma gibi sorumlulukları hep bir şekilde erteliyorum.*” ifadesini kullanmıştır. Öğrencilerin belli bir süre olmaksızın sosyal medyada gezinmeleri ve sosyal medyayı takip etmelerinin sorumluluklarını aksatmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci 23 ise “*İlkokuldan beri sosyal medya kullanıcıyım. Bugüne kadar yapacağım ödevler olsun, ezberleyeceğim şiirler vb. hiçbirini önemsemeyip, dersime çalışmayıp saatlerce bu sitelerde gezdim. Bu beni sorumsuz biri yaptı.*” ifadesini kullanarak saatlerce sosyal medyada gezindiği için birçok sorumluluğunu aksattığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 14 “*Sosyal medyada paylaşılanlar benim sorumluluğumu bazen etkiler. Paylaşılanları çok beğenip diğerlerine bakmak isterim ödevlerimi yapamam.*” ifadesini kullanarak sosyal medyadaki paylaşımları takip etme isteğinin ödevleri aksatmasına neden olduğunu belirtmiştir. Öğrenci 30 ise “*Sosyal medya benim sorumluluğumu kötü yönde etkiliyor. Yani telefonda çok durduğum için sınavlara çalışmıyorum. Derslerimiz pek fazla yapamıyorum.*” ifadesini kullanılmıştır. Öğrenci 27 “*Sosyal medya açtığımdan beri onlara fazla zaman harcıyorum. Ödevlerime ve sınavlarıma fazla zaman ayıramıyorum. Yaptığım fazla yanlış ve bunun önüne geçmeye çalışıyorum.*”

ifadesini kullanarak sosyal medyayı fazla kullanmasının sorumluluklarını aksattığını ve bu yaptığının yanlış olduğunu belirtmiştir. Öğrenci 2 “*Sosyal medya sorumluluklarımı etkiliyor. Mesela ailemizin yanındayken bir yerde dikkatimi çeken paylaşımlar aile içinde söylenen şeyleri duymuyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medyayı fazla kullanmasının aile içindeki sorumluluklarını aksattığına neden olduğunu belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 20 “*Sosyal medya hesapları yüzünden bazen sorumluluklarımı yerine getiremiyorum. Mesela kardeşime yardım edemiyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medyanın kardeşine yardım etmeyi engellediğini vurgulamıştır. Araştırmaya katılan 2 öğrenci sosyal medya yüzünden sorumluluklarını aksatmadığını ifade etmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 21 “*Sosyal medya beni çok etkilemiyor. Annem bana sınır koyuyor ve bende zamanımı biliyorum. Sorumluluklarımı her zaman yapıyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medyayı belli sürede kullandığını ve sorumluluklarını aksatmadığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 10 “*Ben sosyal medyada bir arkadaşımın annesine hep yardım ettiğini öğrendim ve bende sorumluluklarımı çoğaltmaya başladım.*” ifadesini kullanmıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Mutluluk Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin mutluluk değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Mutluluk Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya mutlu olmamı sağlıyor	18	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö28, Ö30
Sosyal medya sayesinde mutsuz oluyorum	5	Ö1, Ö6, Ö24, Ö26, Ö27
Sosyal medyayı fazla kullanmadığım için mutluyum	1	Ö20

Tablo 2’deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin çoğu sosyal medya kullanmasının mutlu olmasını sağladığını belirtmiştir. Öğrenciler sosyal medyada yaptıkları paylaşımlar, bu paylaşımlara yapılan güzel yorumlar ve beğenilerden dolayı mutlu olduklarını ifade etmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 7 “*Arkadaşlarım bana iyi yorumlar yaptığında kendimi iyi hissediyorum ve yalnız olmadığımı farkına varıyorum.*” ifadesini kullanarak arkadaşlarının iyi yorumlar yapmasından mutlu olduğunu vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğ-

renci 14 “Arkadaşlarım güzel bir şey paylaştıklarında mutlu olurum genellikle içinde benim olduğum bir şeyi paylaşırlarsa daha mutlu olurum.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 4 ise “Sosyal ağlara girerken kendimi çok mutlu hissediyorum. Bunun nedeni paylaşımlarda bulunmak vb.” ifadesini kullanarak sosyal medyada paylaşım yapmanın kendini mutlu ettiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 5 “Bazen paylaşımlar yaptığımda mutlu oluyorum. Örneğin, okulda dondurma yiyemiyordum çünkü hastaydım. Sonradan iyileştim ve hafta sonu dondurma yedim. Bunun da fotoğrafını çekiyorum ve sosyal medyaya atıyorum. Herkes resmimi beğeniyor ve ben mutlu oluyorum.” ifadesini kullanarak paylaşım yapmak ve paylaşımlarının beğenilmesinden mutlu olduğunu vurgulamıştır. Öğrenci 2 “Sosyal medyada uzaktan arkadaşlarımın resmini görünce çok mutlu oluyorum.” ifadesini kullanarak sosyal medya aracılığıyla uzaktaki arkadaşlarını görmekten mutlu olduğunu belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 22 “Sosyal ağlar sayesinde göremediğim birisiyle iletişim kurduğum zaman mutlu oluyorum.” ifadesini kullanmıştır. Öğrencilerin bazıları sosyal medyanın kendini mutlu etmenin yanında mutsuz olmasına neden olduğu yönlerinin de olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 6 “Sosyal medya bazen beni mutlu edebiliyor. Doğum günüme gelen mesajlar gibi. Ama fotoğraflarıma kötü yorum yapınca mutsuz oluyorum.” ifadesini kullanarak kendisini mutlu eden durumların yanında paylaşımlarına kötü yorumlar yapıldığında mutsuz olduğunu vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 1 “Ben hakkındaki düşüncelerini paylaşayım diye bir gönderi paylaşıyorlar. Eğer benim arkadaşlarımın benim hakkımdaki düşünceleri kötüyse mutlu olamıyorum.” ifadesini kullanarak arkadaşlarının kendi hakkındaki düşüncelerinin olumsuz olmasından dolayı mutsuz olabildiğini vurgulamıştır. Öğrenci 27 ise “Sosyal medyada gördüğüm ve duyduğum haberler keyfimi bozuyor ve fazlasıyla etkiliyor.” ifadesini kullanarak bazı paylaşımlar yüzünden mutsuz olduğunu belirtmiştir. Öğrenci 20 ise “Sosyal medyaya hesaplarını fazla kullanmıyorum bu yüzden mutluyum.” ifadesini kullanarak sosyal medyayı fazla kullanmadığı için mutlu olduğunu vurgulamıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin İş birliği/Dayanışma Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin iş birliği/dayanışma değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Sosyal Medyanın Öğrencilerin İş birliği/Dayanışma Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya üzerinden işbirliği yapıyoruz.	16	Ö1, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö30
Ödev yapmak amacıyla	9	Ö1, Ö5, Ö12, Ö13, Ö21, Ö22, Ö24, Ö26, Ö30
Kampanyalara katılarak	4	Ö3, Ö15, Ö23, Ö25
Arkadaşına destek olarak	2	Ö7, Ö10
Oyun oynarken	1	Ö9

Tablo 3’deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin 16’sı sosyal medya üzerinden iş birliği ve dayanışma gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Öğrenciler ödev yapma, sosyal medyadaki kampanyalara katılma, arkadaşlarına destek olma ve oyun oynarken iş birliği yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda Öğrenci 1 *“Bizim bir proje ödevimiz var ve bunu nasıl yapacağımızı, nasıl hazırlanacağımızı kararlaştırmak için grup kuruyoruz. Bu da iş birliği ve dayanışmayı artırıyor.”* ifadesini kullanarak ödev yaparak iş birliği yaptıklarını belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 5 *“Bazen grupça projelerimiz oluyor. Bizde evlerde buluşamadığımız için sosyal medyada grup kuruyoruz. Orada iş birliği ve yardımlaşma oluyor.”* ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 13 ise *“Bazen öğretmenlerimin verdiği ödevleri sosyal medyada arkadaşlarımla konuşarak, iş birliği yaparız.”* ifadesini kullanarak ödev yaparken kurdukları iş birliği vurgulamıştır. Bazı öğrenciler sosyal medyada çeşitli kampanyalara katılarak iş birliği gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 3 *“Sosyal medyada kampanyalara katılmak iş birliğini artırıyor.”* ifadesini kullanmıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 15 *“Sosyal medyada kampanya başlatıldığı zaman onlara katılarak birlik ve beraberliğimizi ortaya koyuyoruz.”* ifadesini kullanarak sosyal medyadaki kampanyalara katılarak birlik ve beraberlik sergilediklerini vurgulamıştır. Öğrenci 23 ise *“Sosyal medya bunu olumlu etkiliyor. Mesela bir kampanya başlattınız. Bir sürü kişi bunu destekler.”* ifadesini kullanarak sosyal medyanın iş birliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Öğrenci 7 *“Bir arkadaşına birileri fazla kötü laf attığında bir sürü kişi ona destek çıkıyor. Bir arkadaşım anne ve babasının ayrılığı yüzünden psikolojik sorunlar yaşıyor. Biz ona bu konuda destek oluyoruz.”* ifadesini kullanarak arkadaşlarının yaşadıkları olumsuz durumlarda sosyal medya üzerinden iş birliği yaptıklarını vurgulamıştır. Öğrenci 9 ise *“Oyunlarda arkadaşlarımdan yardım aldığım ve onlara yardım ettiğim için iş birliğini de öğrendim.”* ifadesini kullanarak sosyal medya üzerinden oynadığı oyunlar ile arkadaşları ile işbirliğini geliştirdiğini vurgulamıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Özgürlük Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin özgürlük değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Özgürlük Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medyada özgür olduğumu düşünüyorum	11	Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö15, Ö21, Ö24, Ö25, Ö27, Ö30
Sosyal medyada aslında özgür değilim	6	Ö1, Ö2, Ö6, Ö16, Ö22, Ö23
Sosyal medyada rahatça paylaşım yapabiliyorum	8	Ö3, Ö4, Ö8, Ö10, Ö15, Ö25, Ö27, Ö30
Diğer özgürlüklerimi kısıtlıyor	2	Ö6, Ö16
Özgürlüğümüz gizli bir şekilde elimizden alınıyor	2	Ö22, Ö23
Özel hayatımız yok	1	Ö1
Özgür iradem kullanıyorum	1	Ö7

Tablo 4’deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin bir kısmı sosyal medyada özgür olduğunu düşünmektedir. Bir kısmı ise aslında sosyal medyada özgür olmadığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 4 “*Sosyal medyada istediğimizi paylaşıyoruz yani sosyal medyada özgürlük denen bir şey var.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada özgür olduğunu vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 27 “*Sosyal medyada gördüğümüz ve beğendiğimiz şeyleri paylaşmak bir özgürlüktür.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada paylaşım yapmanın özgürlük olduğunu vurgulamıştır. Öğrenci 8 “*Herkes birbirleriyle farklı konularda fikirlerini ya da durumlarını paylaşıyor bu herkes için iyi bir şey.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada herkesin özgüce paylaşımlar yapabildiğini belirtmiştir. Öğrenci 7 ise “*Bazen bazı insanlarla tartışma ortamı açıp burada özgür irademle fikirlerimizi ortaya koyabiliyoruz.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada fikirlerini rahatça ifade ettiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin bir kısmı ise sosyal medyada özgür olmadıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 1 “*Biz sosyal medyada özgür olduğumuzu zannediyoruz ama özel hayat diye bir şey yok.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada özgür bir ortam varmış gibi gördüğünü fakat öyle olmadığını belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 23 “*Herkes sosyal medyada düşüncemi özgür bir şekilde paylaşıyorum deyip savunuyor. Ama bence öyle değil.*” ifadesini kullanarak sosyal medyanın aslında özgür bir ortam olmadığını vurgulamıştır. Öğrenci 22 “*Sosyal ağlar yüzünden*

özgürlüğümüz elimizden alınıyor gizli bir şekilde.” ifadesini kullanarak sosyal medyada özgürlüklerinin gizli bir şekilde elinden alındığını vurgulamıştır. Öğrenci 6 ise “*Sosyal medyaya takıldığımda özgürlüklerimi kısıtlayabiliyor. Örneğin sokağa çıkıp oyun oynama özgürlüğümü kısıtlıyor.*” ifadesini kullanmıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Yardımseverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin yardımseverlik değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Yardımseverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medyadan yardımseverlik anlamında olumlu yönde etkileniyorum	13	Ö1, Ö4, Ö8, Ö9, Ö11, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23, Ö24, Ö26, Ö28
Sosyal medyadan yardımseverlik anlamında olumsuz yönde etkileniyorum	2	Ö6, Ö16
Yardıma ihtiyacı olan insanları paylaşıyorum	5	Ö4, Ö11, Ö18, Ö23, Ö26
Yardıma ihtiyacı olan hayvanları paylaşıyorum	3	Ö4, Ö17, Ö20
Engelli insanlarla ilgili paylaşımlar yapıyorum	2	Ö2, Ö8
Oyunlarda yardımlaşıyoruz	1	Ö9
Arkadaşlarımız kötü durumdaysa yardım ediyorum	1	Ö19
Yardım severlikle ilgili kampanyalara katılıyorum	1	Ö28

Tablo 5’teki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin bir yarısına yakının sosyal medyadan yardımseverlik değerine ilişkin olumlu yönde etkilendi tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 17 “*Sosyal medyadan sonra daha çok yardım sever oldum diyebilirim. Hayvanlara ilgim çok arttığı için fazlasıyla yardım ediyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medya kullandıktan sonra daha çok yardımsever olduğunu belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 20 “*Instagramda dolaşırken hayvan barınaklarının yardım beklediğini gördüm. Hemen babamın yanına gidip onlara yardım edebileceğimizi söyledim. Oraya makarna, mama*

gibi şeyler götürdük.” ifadesini kullanarak sosyal medyadan etkilenecek hayvanlara yardımda bulunduğunu belirtmiştir. Öğrenci 4 ise *“Sokakta kalan insanların ve hayvanların fotoğraflarını atıp herkesin bu durumu görmesini ve bu durumla ilgili onlara yardım etmelerini sağlıyorum.”* ifadesini kullanarak yaptığı paylaşımlarla hayvanlara yardım edilmesini sağladığını belirtmiştir. Öğrenci 11 *“Mesela birisi kayboluyor bunu sosyal medyada facebook, twitter gibi yerlerde resmini paylaşıyor, altına da görürseniz şu numarayı arayı diyor. Bizde yardımseverliğimizle bunu her yerde paylaşıyor ve kaybolan kişini bulunmasını sağlıyoruz.”* ifadesini kullanarak sosyal medya aracılığıyla mağdur olan insanlara yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 26 *“Bir kişi kaybolduğunda onun resmini paylaşarak o kişinin bulunması için yardım ediyorum”* ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 8 ise *“Engeliler ya da başka insanlarla ilgili yapılan kampanyaları paylaşarak yardımsever oluyorum.”* ifadesini kullanmıştır. Bunlardan farklı olarak Öğrenci 16 *“İnternette uzun süre kalınca oyuna ve sosyal medyaya dalınca önümde birisi bile düşse oradan kalkıp yardım bile etmiyorum.”* ifadesini kullanarak sosyal medyada uzun süre kaldığında yardıma muhtaç insanları umursamadığını belirtmiştir.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Misafirperverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin misafirperverlik değeri geliştirme-
deki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular
Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Misafirperverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya misafirperverliğimi olumsuz etkiliyor	14	Ö4, Ö6, Ö9, Ö16, Ö17, Ö18, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30
Sosyal medya misafirperverliğimi etkilemez	4	Ö2, Ö3, Ö20, Ö21
Misafir geldiğinde sosyal medya ile ilgileniyorum	14	Ö4, Ö9, Ö16, Ö17, Ö18, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30
Misafir gelince sosyal medyayı bırakırım	4	Ö2, Ö3, Ö20, Ö21

Tablo 6’daki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin yaklaşık yarısı sosyal medyanın misafirperverliği olumsuz yönde etkilediği belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 16 *“Sosyal medyada dalınca ve misafirimiz gelince o misafirle ilgilenmiyor olabiliyorum.”* ifadesini kullanarak sosyal medya ile ilgilenmediği için misafirlerle ilgilenmediğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 22

“Evimize bir misafir geldiğinde “merhaba” dedikten sonra telefon ya da tabletimi alıyorum. Gelenlerle sohbeti yarım ağız yapıyorum.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 25 “Misafir geldiğinde sosyal medya ile uğraşırken bir yandan da misafirle ilgilenmek misafirperverliğimizi olumsuz etkiler.” ifadesini kullanarak sosyal medya ile ilgilenmesinin misafirlerle ilgilenesini engellediğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 29 “Bir akrabamız veya misafirimiz geliyor ve biz hiçbir şekilde onunla konuşmuyor, sohbet etmiyoruz. Misafirperverliğimiz kaybediyoruz.” ifadesini kullanmıştır. Öğrencilerin bazıları ise sosyal medya kullanmalarının misafirperverliğini etkilemediğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 2 “Sosyal medya eve misafir geldiğinde hayatımı etkilemiyor. Ben misafirleri çok seviyorum misafir geldiğinde onlara çay falan ikram ediyorum.” ifadesini kullanarak misafir geldiğinde misafirlerle ilgilendiğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 3 “Eğer eve misafir geldiyse sosyal medyayı bırakıp misafirlerle ilgilenirim.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 20 ise “Evimize misafir geldiğinde bilgisayarımın, telefonumun başından kalkıp misafirlerimizin yanına giderim.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 21 “Misafiri çok severim ve hiçbir zaman sosyal medya yüzünden onlarla ilgilenmemek gibi bir şey yapmam.” ifadesiyle sosyal medya dolayısıyla misafirleri ihmal etmediğini vurgulamıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Aileye Bağlılık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin aileye bağlılık değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Aileye Bağlılık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya aileme bağlılığımı olumsuz etkiliyor	11	Ö3, Ö6, Ö9, Ö17, Ö18, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27, Ö28, Ö30
Sosyal medya aileme bağlılığımı etkilemez	4	Ö2, Ö20, Ö21, Ö26
Sosyal medya aileme bağlılığımı olumlu etkiliyor	3	Ö11, Ö12, Ö15

Tablo 7’deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin yaklaşık yarısı sosyal medyanın aile bağlılığını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Bu doğrultu-

da Öğrenci 3 “Sosyal medyanın yaptığı bağımlılık ile aileye bağlılık azalıyor.” ifadesini kullanarak sosyal medyanın aileye bağlılığı azalttığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 6 “Sosyal medya aileye bağlılığı azaltıyor, olumsuz etkiliyor.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 22 “Sosyal ağlara girdiğimizde zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz ve bu yüzden ailemizle çok az zaman geçiriyoruz.” ifadesini kullanarak sosyal medyada uzun zaman geçirdiği için aileye bağlılığının azaldığını belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 18 “Ben ve benim gibi insanlar telefon, bilgisayar, tablet vb. aletler yüzünden ailemizle vakit geçiremiyoruz veya ailemizin en ufak cümlesinde veya kelimesinde onları dinlemiyor ve karşı geliyoruz.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 27 ise “Sosyal medya açan pek çok kişi hayattan soyutlaşıyor. Ailesine eskisi gibi zaman ayırmıyor ve maalesef bu kişilere ben de dâhilim.” ifadesini kullanarak sosyal medya hesabı olan çoğu kişinin ailesine zaman ayıramadığını belirtmiştir. Bazı öğrenciler sosyal medyanın aileye olan bağlılıklarını olumsuz yönde etkilemediğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda Öğrenci 21 “Sosyal medya aileme bağlılığımı değiştirmedim.” ifadesini kullanmıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 2 “Sosyal medya bizim ailemizi çok etkilemiyor. Bizde aile içinde konuşma olduğu için sadece elektrikler kesince bağlılık kuramıyoruz.” ifadesini kullanarak sosyal medyanın aileye bağlılığını etkilemediğini belirtmiştir. Öğrenci 20 ise “Aileme fazlasıyla bağlıyım ve sosyal medya hesaplarını çok kullanmıyorum. Bu yüzden ailemle aramda bir sorun yok.” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 11 “Sosyal medya aileye bağlılığımı iyi yönde etkiliyor. Uzak bir yerde olduğum zaman sosyal medya sayesinde görüntülü ve mesaj atarak konuşabiliyorum.” ifadesini kullanarak sosyal medyanın aileye bağlılığı olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Kültüre Bağlılık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin kültüre bağlılık değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Kültüre Bağlılık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya nedeniyle kültüreme bağlılığım artıyor	9	Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö15, Ö20, Ö21, Ö25, Ö26
Yabancı kültürleri öğreniyorum	1	Ö3
Kültürel paylaşımlar dikkatimi çekiyor	1	Ö17

Tablo 8'deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin bir kısmı sosyal medyanın kültürel bağlılık geliştirmesinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 20 "Sosyal medya hesaplarında kendi kültürümü yansıtıyorum. Kendi kültürümüz ile ilgili güzel sözler paylaşıyorum." ifadesini kullanarak sosyal medyada kültürümüz ile ilgili paylaşımlar yaptığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 6 "Sosyal medya üzerinden kültürel dans, giysi gibi şeyleri araştırıyorum, paylaşıyorum. Kültüre bağlılığım artıyor." ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 25 "Bunu iyi etkiliyor. Sosyal medyada kültürümüzle ilgili paylaşımlar yapıyorum." ifadesini kullanarak sosyal medyanın kültürel bağlılığı olumlu yönde etkilediği vurgulamıştır. Öğrenci 2 "Sosyal medyada kültüre bağlılık 23 Nisan çocukların bayramı ile ilgili paylaşılan videolar bana göre bağlılık oluyor." ifadesini kullanarak önemli günlerle ilgili yapılan paylaşımların kültüre bağlılığını vurgulamıştır. Öğrenci 5 ise "Ülkemi geziyorum gibi sayfalar beğendiğimde ülkemizdeki kültürlerimizi resim ve yazılarla anlatıyorlar. Böylece bene arkadaşlarıma bazı kültürlerimizden bahsediyorum." ifadesini kullanarak çeşitli sayfalarda kültürümüzle ilgili paylaşımlarla kültüre bağlılığın arttığı belirtmiştir. Öğrenci 3 ise "Sosyal medya hesaplarında diğer ülkelerin kültürlerini öğreniyorum. Beni takip eden yabancı kişiler bizim kültürümüzü öğreniyorlar." ifadesini kullanarak diğer ülkelerin kültürünü öğrenme ve kendi kültürümüzü tanıtmada sosyal medyanın önemli olduğunu vurgulamıştır. Öğrenci 8 "Sosyal medyada kültürünü yaşatmak isteyen insanlar sayfalar açıyorlar ve kültürlerini daha çok öğreniyorlar." ifadesini kullanarak sosyal medyada kültürü yaşatmanın sayfalar açılarak yapılabildiğini vurgulamıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Saygı/Sevgi Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin saygı/sevgi değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Saygı/Sevgi Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya nedeniyle aileme saygısızlık yapılabiliyorum	6	Ö16, Ö17, Ö19, Ö24, Ö26, Ö30
Sosyal medyada yapılan kötü paylaşımlar saygımı etkiliyor	4	Ö2, Ö9, Ö21, Ö25
Arkadaşlarıma sevgimiz azalıyor	3	Ö6, Ö11, Ö17
Ailemden görmediğim sevgiyi sosyal medyada görüyorum	1	Ö4
Aileme karşı sevgim arttı	1	Ö28

Tablo 9'daki bulgular değerlendirildiğinde sosyal medyanın saygı/sevgi değeri geliştirmede öğrencilerin yarısı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin bir kısmı arkadaşlarına ve ailesine karşı sevginin azaldığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 6 “*Sosyal medya arkadaşlarımla aramı açabiliyor ve birbirimize karşı sevgimiz azalıyor.*” ifadesini kullanarak sosyal medyanın arkadaşları ile arasını açtığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 11 “*Sosyal medya sevgi ve saygı durumunu biraz etkiliyor. Bazı arkadaşlarım olumsuz bir şey paylaşıyorlar. Bunu görünce onlara olan sevgim ve saygım bir tık azalıyor.*” ifadesini kullanarak sosyal medyadaki paylaşımlarının arkadaşlarına sevgisini olumsuz etkilediğini vurgulamıştır. Öğrenci 17 ise “*Sosyal medya saygıyı tamamen yok ediyor. Ailem ve arkadaşlara karşı sevgi ve saygıyı tüketti.*” ifadesini kullanarak sosyal medyanın aile ve arkadaşlarına karşı sevgiyi tükettiğini vurgulamıştır. Bazı öğrenciler sosyal medyada gördüğü paylaşımlardan olumsuz etkilediğini ve saygısının bozulduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci “*Sosyal medyayı kullanarak kötü şeyler, kötü sözler öğrendim. Onları kullandım ve anlamlarını öğrenince kullanmak istemedim.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada kötü sözler öğrendiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 25 “*Sosyal medya saygınızı kötü etkileyebiliyor. Çünkü sosyal medyada birçok küfür, hakaret gibi şeylerle karşılaşılıyorsunuz.*” ifadesini kullanarak sosyal medyadaki paylaşımlardan olayı kötü paylaşımlara maruz kaldığını vurgulamıştır. Öğrenci 2 ise “*Sosyal medyada saygı denen bir şey kalmadı herkes istediğini paylaşıyor istediğini yapabiliyor. Bu saygımızı olumsuz etkiliyor.*” ifadesini kullanmıştır. Bazı öğrenciler sosyal medya kullanımı ile ilgili ailesiyle yaşadığı problemlerden dolayı ailesine saygısızlık yapabildiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 16 “*İnternette, sosyal medyada çok fazla durunca parmaklarım ve başım ağrıyor. Bu yüzden annem ve babam bir şey isteyince sinirlenip saygısızlık yapabiliyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medya yüzünden ailesine saygısızlık yapabildiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 24 “*Annemiz ya da ailemizden biri telefonu bırak dediğinde bazen bırakmayıp sesimizi yükseltebiliyoruz.*” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 26 ise “*Annem veya babam telefonu elinden bırak ya da bilgisayar oynamayı bırak dediğinde bazen bırakmıyorum.*” ifadesini kullanmıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Vatandaşlık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin vatandaşlık değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Vatanserverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya vatanserverliğimi olumlu yönde etkiliyor	9	Ö4, Ö3, Ö6, Ö14, Ö17, Ö25, Ö26, Ö29
Vatanımızla ilgili paylaşımlar yapıyorum	5	Ö2, Ö4, Ö3, Ö6, Ö14,

Tablo 10'daki bulgular değerlendirildiğinde sosyal medyanın öğrencilerin bir kısmının vatanserverlik duygularını olumlu yönde etkilemiştir. Öğrenciler vatan ile ilgili paylaşımlar yaptığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 4 "*Vatanımı her zaman severim. Vatanım için paylaşımlar yapıyorum.*" ifadesini kullanarak vatani ile ilgili paylaşımlar yaptığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 2 "*Sosyal medyada vatanserverlik 100.yıl Çanakkale savaşı ile ilgili paylaşımlar yapmışım.*" ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 3 "*Vatanımız üzerine yapılan paylaşımlar vatan sevgimizi güçlendiriyor.*" ifadesini kullanarak vatanımız ile ilgili paylaşımların vatan sevgilerini güçlendirdiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 14 "*Vatanserverliğimi etkiler. Bir sitede vatanımla ilgili paylaşılan şiirler, hikâyeler, videolar benim vatanıma olan sevgimi daha çok artırır.*" ifadesini kullanarak bazı sitelerde vatanımız ile ilgili yapılan paylaşımların vatanserverliğini artırdığını vurgulamıştır. Öğrenci 6 ise "*Sosyal medyada insanların vatanserverlik ile ilgili videoları var. Örneğin Çanakkale ile ilgili. Olumlu yönde etkiliyor.*" ifadesini kullanmıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Hayvanserverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin hayvanserverlik değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Hayvanserverlik Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya hayvanserverliğimi olumlu etkiliyor	14	Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28
Yardıma muhtaç hayvanları paylaşıyorum	5	Ö3, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28
Hayvanlara yapılan eziyet ilgili paylaşımlar beni üzüyor	4	Ö5, Ö5, Ö18, Ö25
Artık hayvanları daha çok seviyorum	3	Ö20, Ö21, Ö22
Yardıma muhtaç hayvanlara yardım ediyorum	1	Ö17

Tablo 11’deki bulgular değerlendirildiğinde sosyal medyanın öğrencilerin yarısının hayvanseverlik değerini olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 6 “*Sosyal medya hayvanlara karşı şefkat artırıyor. Bizim hayvanları korumamızı, beslememizi, şefkatli olmamızı destekliyor.*” ifadesini kullanarak sosyal medyanın hayvan sevgisini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 22 “*Sosyal ağlarda hayvanlarla ilgili bir haber ya da resim gördüğüm zaman içimde daha da büyüyen bir hayvan sevgisi oluyor.*” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 25 ise “*Hayvanlara verilen zararın farkındalığını artırıyor. Bu içimizdeki hayvan sevgisini ortaya çıkarıyor.*” ifadesini kullanmıştır. Bazı öğrenciler sosyal medya paylaşımları sayesinde hayvan sevgisinin davranışa dönüştüğünü belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 20 “*Kendileri eskiden sevmezdim ama Instagram hesabında kedilerle ilgili paylaşımlar gördükten sonra kedileri sevmeye başladım.*” ifadesini kullanarak kedileri daha çok sevdiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 17 “*Sosyal medya benim hayvan sevgimi daha çok artırdı. Orada onların mağdur durumlarını gördükçe içim acıyordu. Bu nedenle olabildiğince kapıların önüne yemek bırakıyorum.*” ifadesini kullanarak hayvanlara yiyecek bırakmaya başladığını vurgulamıştır. Öğrenci 21 ise “*Hayvan sevgimi çok fazla bir anlamda artırdı. Dolaşırken bir barınak hesabı gördüm ve hayvanlarla daha çok ilgilenmeye başladım.*” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 5 “*Hayvanlara bizim yaptıklarımız yüzünden ne olduğunu görüyorum. Örneğin bizim yere attığımız sakızları onlar yiyecek sanıp ağızlarına atıyorlar bu yüzden gagaları birbirine yapıyor ve bende onlara üzülüyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada hayvanlara karşı yapılan yanlış davranışların kendisini daha hassas bir duruma getirdiğini belirtmiştir.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Çalışkanlık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin çalışkanlık değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Çalışkanlık Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya çalışkanlığımı olumsuz etkiliyor	14	Ö2, Ö6, Ö9, Ö11, Ö15, Ö18, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30
Sosyal medya çalışkanlığımı olumlu etkiliyor	3	Ö14, Ö21, Ö24
Sosyal medya çalışkanlığımı etkilemiyor	1	Ö20

Tablo 12'deki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin yarısının sosyal medya dolayısıyla çalışkanlığının olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 6 *Sosyal medya çalışkanlığımı geriletıyor, olumsuz etkiliyor.*” ifadesini kullanarak sosyal medyanın çalışkanlığını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 15 *“Sosyal medyada çok durduğumda ders çalışmamı engelliyor.”* ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 28 ise *“Sosyal medya insanı tembelleştiriyor ve çalışkanlık %50'ye iniyor.”* ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 29 *“Derslerimizi de etkiliyor çalışkan ve başarılı bir birey olamıyoruz.”* ifadesini kullanmıştır. Bazı öğrenciler sosyal medyada fazla zaman geçirdiklerinden ve paylaşımlardan dolayı çalışkanlıklarının olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 2 *“Sosyal medyaya girdiğimde aklıma takılan şarkı sözleri ben sınava çalışırken beni etkiliyor. Bu çalışkanlık durumumu zayıflatıyor.”* ifadesini kullanarak sosyal medyadaki paylaşımların çalışkanlığını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 11 *“Tablette veya bilgisayarda sosyal medyam açık kalıyor. Bende sınavım var ona çalışıyorum. Paylaşımlar ve mesajlar yüzünden çalışmıyorum ve iyi not alamıyorum.”* ifadesini kullanmıştır. Bazı öğrenciler ise sosyal medyanın çalışkanlıklarını olumsuz etkilemediğini ve motive olduklarını belirtmişlerdir. Bu doğrultuda Öğrenci 20 *“Sosyal medya hesapları yüzünden ödevlerini yapamayan kişiler var. Ben bu kişilerden biri değilim. Ödevlerimi bitirdikten sonra sosyal medya hesaplarına göz atıyorum.”* ifadesini kullanarak sosyal medya hesabını bilinçli kullandığını ve çalışkanlık anlamında olumsuz etkilemediğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Öğrenci 21 *“Çalışkanlık anlamında beni olumlu etkiliyor. Bizden büyük üniversiteye giden insanları takip ediyorum ve bu beni motive ediyor.”* ifadesini kullanarak bazı paylaşımların ders çalışma anlamında kendisini motive ettiğini vurgulamıştır.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Dürüstlük/Doğruluk Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin dürüstlük/doğruluk değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Dürüstlük/Doğruluk Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medyada dürüst davranmadığım oluyor	7	Ö9, Ö13, Ö23, Ö28, Ö29, Ö30
Sosyal medyada insanların dürüst davranmadığı bir ortam	5	Ö8, Ö20, Ö21, Ö22, Ö25, Ö27
Sosyal medyada dürüstlüğüme bozmuyorum	2	Ö6, Ö10

Tablo 13'teki buğular değerlendirildiğinde öğrencileri bir kısmı sosyal medyanın insanların dürüst davranmasını engellediğini belirterek, kendilerinin de zaman zaman dürüst davranmadıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 20 "*Sosyal medya hesaplarında konuşan birinin dürüstlüğüne anlayamayız.*" ifadesini kullanarak sosyal medyadaki bir kişinin dürüstlüğüne anlaşılmadığını belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 22 "*Sosyal ağlarda birçok kişi yaşı hakkında dürüst değil hatta bazı kişiler cinsiyetleri hakkında bile dürüst değil.*" ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 25 "*Sosyal medyada çok fazla yalan söyleniyor. Çünkü insanlar kendisini tanımayan insanlara kendisini farklı tanıtıyor.*" ifadesini kullanarak sosyal medyada çok yalan söylendiğini vurgulamıştır. Öğrenci 27 ise "*Sosyal medya kullanıcıları hesap açarken ailesine söylemiyor ya da hesaba gerçek bilgilerini girmiyor. Bu da fazlasıyla yanlış bir davranış.*" ifadesini kullanarak sosyal medya hesaplarının birçok kişi tarafından yanlış bilgi kullanılarak açıldığına vurgu yapmıştır. Bazı öğrenciler sosyal medya hesaplarında veya sosyal medyada kullanırken dürüst davranmadığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 29 "*Sosyal medya bize dürüstlüğü değil yalancılığı, hilebazlığı öğretiyor.*" ifadesini kullanmıştır. Bu doğrultuda Öğrenci 9 "*Evde kalıp okula gitmemek için hastalanmaya çalışıyorum. Hastalandığımda evde kalıp sosyal medyaya giriyorum. Bazı zamanlar annem hasta olduğuma inanmıyor. Okuldayken annemi aratıyorum. Daha sonra eve gidip sosyal medyaya giriyorum.*" ifadesini kullanarak sosyal medyayı kullanmak için bahaneler uydurduğunu belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 23 ise "*Ödevim var deyip oyun oynuyorum ve sosyal medyada geziyorum.*" ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 30 ise "*Sosyal medyada daha rahat yalan söyleyebiliyorum.*" ifadesini kullanarak sosyal medyada daha rahat yalan söyleyebildiğini belirtmiştir.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Bilgi Edinme Değeri Geliştirmesindeki Rolüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin bilgi edinme değeri geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri bu bölümde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14: Sosyal Medyanın Öğrencilerin Bilgi Edinme Değeri Geliştirmesindeki Rolüne İlişkin Öğrenci Görüşleri

İfadeler	Katılımcı Sayısı	Katılımcılar
Sosyal medya bilgi edinmemizi sağlıyor	18	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö26, Ö27, Ö29

Tablo 14’teki bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin yarısından fazlası sosyal medyadan bilgi edindiklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte bazı öğrenciler sosyal medyadaki bilgilerin çoğu zaman güvenilir olmadığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Öğrenci 6 “*Sosyal medya üzerinden pek çok bilgi ediniyorum*” ifadesini kullanarak sosyal medyadan birçok bilgi edindiğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 2 “*Sosyal medyada gördüğüm bilgi verici sözler sosyal medyada bilgi verici matematik soruları sosyal, Türkçe vb. ders soruları beni bilgilendirir.*” ifadesini kullanarak sosyal medyadan birçok bilgi edindiğini belirtmiştir. Öğrenci 5 ise “*Bazen beğendiğim sayfalar eğitim, sağlık, bilim ile ilgili oluyor. Eğitimde ne gibi değişiklikler olduğunu ya da sağlıkta hangi hastalıkların çıkacağını öğreniyorum. Bazen de bilim insanların ne gibi şeyler bulduğunu öğreniyorum.*” ifadesini kullanarak sosyal medyadan birçok bilgi edindiğini belirtmiştir. Bazı öğrenciler ise sosyal medyada edindikleri bilgilerin güvenilirliğini sorgulayarak birçok yalan yanlış bilgi edindiklerini vurgulamıştır. Bu doğrultuda Öğrenci 26 “*Sosyal medyada bilgi edinebiliyoruz. Ama bazen yalan yanlış bilgiler edinebiliyoruz.*” ifadesini kullanarak sosyal medyadan yalan yanlış bilgiler edindiklerini belirtmiştir. Buna benzer olarak Öğrenci 27 “*Doğru olup olmadığı tartışılır ama sosyal medyada ilginç bilgiler olabiliyor.*” ifadesini kullanmıştır. Öğrenci 18 “*Sosyal medyaların çoğunda bilgi edinme var. Haber izlemek yerine sosyal medyadan yalan yanlış haberlere bakıp inanan insanlar var.*” ifadesini kullanarak sosyal medya hesaplarında yalan yanlış bilgiler olduğunu vurgulamıştır. Öğrenci 29 ise “*Sosyal medyada fazlasıyla bilgi ediniyoruz ama hayatımızın hangi bölümünde kullanıyoruz bu bilgileri, hiç bir yerde.*” ifadesini kullanarak sosyal medyada öğrendiği bilgilerin çoğunun insanların bir işine yaramadığını vurgulamıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Toplumumuzun geleceği olan çocuklarımızın kazanacağı değerler toplumun geleceğini, kültürel devamlılığı sağlama açısından önemlidir. Çocukların değer oluşturmada etkili olan birçok faktör bulunmakla birlikte özellikle son yıllarda giderek yaygınlaşan sosyal medya çocukların değer oluşturma süreçleri-

ne etki etmektedir. Araştırmamızın sonucunda öğrenci görüşlerine göre sosyal medyanın ortaokul öğrencilerinin değer oluşturma sürecinde olumlu ve olumsuz yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlarla, bu alanda yapılan benzer çalışmaların (Villani, 2001; Tahiroğlu, Çelik, Bahalı ve Avcı, 2010; O'Keefe, & Pearson, 2011; Yılmaz ve Ersoyol, 2013; İşliyen ve İşliyen, 2015; Ray ve Jat, 2010; Oğuz ve Sözcü, 2016) sosyal medyanın bireyler üzerinde olumlu ve olumsuz şekilde etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmış olmaları benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya ile en fazla ilişkilendirdikleri değer sorumluluktur. Öğrencilerin çoğunun sosyal medya yüzünden sorumluluklarını aksattıklarını belirtmiştir. Bu durum çocukların zamanla bazı sorumluluklarını göz ardı etmelerini doğurabilir. Araştırmada öğrencilerin çoğu sosyal medya kullanmanın kendisini mutlu ettiğini belirtmiştir. Öğrenciler sosyal medyada yaptıkları paylaşımlar, bu paylaşımlara yapılan güzel yorumlar ve beğenilerden dolayı mutlu olduklarını ifade etmiştir. Bu sonuçlara Demir (2016) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin sosyal medyada daha güzel ve eğlenceli zaman geçirdiklerini ve bu nedenle sosyal medyayı tercih ettiklerini belirtmeleri benzerlik göstermektedir. Araştırmada sonucunda öğrencilerin yarısının sosyal medya aracılığıyla ödev yapma, sosyal medyadaki kampanyalara katılma, arkadaşlarına destek olma ve oyun oynama amacıyla iş birliği yaptıklarını tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini geliştirmelerine olanak sağlayabilir. Bu sonuçlara benzer olarak Rideout (2012)'un yaptığı araştırmada sosyal medyanın sosyal medyanın arkadaşlık ilişkilerini geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılması benzerlik göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin bir kısmının kendisini sosyal medyada özgür hissettiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara Demir (2016)'in yaptığı araştırmada öğrencilerin sosyal medya platformunu kendilerini özgür ve rahat hissetmeleri sonucu benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte araştırmamızda bazı öğrenciler sosyal medyada özgür olmadıklarını hatta özgürlüklerinin sosyal medya tarafından gizli bir şekilde ellerinden alındığını belirtmiştir. Araştırmada öğrencilerin yaklaşık yarısı sosyal medya ile yardımseverlik duygularının olumlu yönde etkilendiğini belirtmiştir. Öğrenciler yardıma muhtaç insanları, hayvanları paylaşarak ya da arkadaşlarına oyunlarda yardımcı olarak yardımseverliklerini gösterdiklerini belirtmiştir. Bu durum çocukların yardımseverlik değerini gerçek hayattakinin dışında farklı bir şekilde algılamalarına neden olabilir. Bu durum Yazıcı (2014)'nın ve Özen (2014)'in yaptıkları araştırmada medyanın insanların değer yargılarını değişime uğrattığı sonucu ile paralellik göstermektedir. Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin yaklaşık yarısının misafirper-

verliğini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Öğrenciler misafir geldiğinde sosyal medya ile ilgilendiklerini belirtmiştir. Araştırmada elde edilen bir başka sonuç ise öğrencilerin yaklaşık yarısının sosyal medyanın aile bağlılığını olumsuz yönde etkilediğini belirtmesidir. Bu sonuçlara Mora (2008)'nın yaptığı araştırmada küreselleşme ve bunun yarattığı değişim ve dönüşümlerin aile içi etkileşime yaptığı olumsuz etki paralellik göstermektedir. Araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin saygı/sevgi değeri geliştirmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yarısı arkadaşlarına ve ailesine karşı sevginin azaldığını belirtmiştir. Yine öğrencilerin bir kısmı sosyal medyanın insanların dürüst davranmasını engellediğini belirterek, kendilerinin de zaman zaman dürüst davranmadıklarını belirtmiştir. Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise öğrencilerin sosyal medya dolayısıyla çalışkanlığının olumsuz etkilendiğinin tespit edilmesidir. Bu sonuçlara benzer olarak Yılmaz ve Ersoyol (2013)'un yaptığı araştırmada değişen medyanın çocukların ahlaki, fiziksel, psikolojik, toplumsal ve zihinsel gelişimleri üzerinde olumsuz yönde etki ettiği sonucuna ulaşması benzerlik göstermektedir. sosyal medyanın oluşturduğu bu etki ile çocuklar aile sevgisinden mahrum, dürüst davranmaktan uzak, çalışkanlığını kaybetmiş bir şekilde yetişmelerine neden olabilecektir. Böyle bir etkinin oluşması halinde toplumun ahlaki, toplumsal ve zihinsel gelişim olarak hastalıklı bir yapıya dönüşmesi gerçeğiyle karşı karşıya kalabiliriz. Araştırmada sosyal medya ile öğrencilerin kültürel bağlılık, vatanseverlik, hayvanseverlik değerlerinin olumlu yönde etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrenciler sosyal medya üzerinden kültürel bağlılık geliştirdiklerini, vatanları ile ilgili paylaşımlar yaparak vatanseverliklerinin geliştiğini ve hayvanları artık daha çok sevdiklerini belirtmiştir. Bu durum sosyal medyanın olumsuz etkilerinin yanında olumlu etkilerinin de olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlarla, bu alandaki benzer çalışmalarda değinilen (Vilani, 2001; Tahiroğlu, Çelik, Bahalı ve Avcı, 2010; Ray ve Jat, 2010; O'Keeffe, & Pearson, 2011; Yılmaz ve Ersoyol, 2013; Oğuz ve Sözcü, 2016) sosyal medyanın bireyler üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu tespit edilmesi benzerlik göstermektedir. Araştırmada elde edilen diğer sonuç ise öğrencilerin sosyal medya aracılığıyla birçok bilgi edinmesidir. Bununla birlikte öğrenciler sosyal medyadaki bilgilerin güvenilirliğinden kuşku duymaktadır. Öğrencilerin değer oluşturma sürecinde olumlu ve olumsuz birçok etkisinin olduğunu öğrencilerin görüşleri doğrultusunda tespit ettiğimiz araştırmamızda sosyal medyanın gelecek dönemde özellikle çocukların ve gençlerin olmakla birlikte toplum üzerinde kapsamlı bir etki oluşturması muhtemeldir. Sosyal medyanın toplum üzerinde yapacağı bu etkilerin olumlu yönde gelişmesini sağlamak ise doğru bir medya

okuryazarlığı ve bilinçli sosyal medya kullanımından geçmektedir. Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı medya okuryazarlığı dersini daha etkin bir hale getirerek çocukların medyayı doğru kullanmalarını sağlamalıdır. Araştırmamızın sonuçlarında ortaya çıkan sosyal medyanın değerler üzerindeki olumsuz etkilerine yönelik olarak aileler bilinçlendirilmelidir. Ayrıca çocukların sosyal medyayı gelişigüzel kullanmalarının önüne geçilmeli, yaptıkları paylaşımlar ve beğenileri aile bireyleri tarafından çocukların kimlik geliştirmesini engellemeyecek şekilde kontrol edilmelidir. Araştırmada elde edilen tüm sonuçlar doğrultusunda bilinçli bir medya kullanıcısının sosyal medyanın oluşturduğu olumsuz etkilerden uzak olabileceği, bu nedenle sosyal medyanın hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olduğu gerçeğinin göz ardı edilmeyerek insanların sosyal medya kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Arslan, A. (2006). Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri. *Journal of Human Sciences*, 1(1), 2-12.
- Akşit, F., & Dönmez, B. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Medyayı Kullanma Düzeylerine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 2(1), 32-46.
- Bakıroğlu, C. T. (2013). Sosyalleşme ve Kimlik İnşası Ekseninde Sosyal Paylaşım Ağları. *Akademik Bilişim Konferansı*. 23-25 Ocak 2013-Antalya. Erişim: 10 Eylül 2017, <http://ab.org.tr/ab13/bildiri/228.pdf>
- Balaman, F., & Karataş, A. (2012). Lise Öğrencilerinin İnternet Ortamında Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Amaçları ve Sosyal Paylaşım Unsurları. *Journal of Life Sciences*, 1(1). 497-504.
- Cabral, J. (2008). Is Generation Y Addicted to Social Media. *Future of children*, 18, 125.
- Cereci, S. (2012). Medyanın İşlevi: Gerçeklerin Ötelenmesi Sorunu. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (2), 1-12.
- Deaton, S. (2015). Social Learning Theory in the Age of Social Media: Implications for Educational Practitioners. *I-Manager's Journal of Educational Technology*, 12(1).
- Demir, Ü. (2016). Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi: Çanakkale'de Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(2), 27-50.
- Gönenli, G., & Hürmeriç, P. (2012). Sosyal Medya: Bir Alan Çalışması Olarak Facebook Kullanımı. Kara, T., & Özgen, E. (Ed.). *Sosyal Medya Akademi* (s. 213-242). Beta Yayınları: Ankara.

- Hopurcuoğlu, A., & Akaydın, Ş. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlık Düzeyleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 1273-1286.
- İnal, Z. F., (2013) İşe Alım Süreçlerinde Başvurulan Bir Kaynak Olarak Sosyal Medya. Kaymakcan, R. Kenan, S. Hökelekli, H. Arslan, Ş., & Zengin. M. (Ed.). Değerler ve Eğitim (s. 698-710). Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları: İstanbul.
- İşliyen, Ş. F., & İşliyen, M. (2015). Çocukların Medya Algısının Resimler Üzerinden Analizi.. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 5(10), 271-287.
- Karahisar, T. (2014). İnternette Çocukları Bekleyen Riskler ve Medya Okuryazarlığı. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(4), 82-95.
- Khurana, N. (2015). The Impact of Social Networking Sites on The Youth. *J. Mass Commun. Journal*, 5(12), 5-8.
- Kılıç, D. (2012). Medya Kavramı ve Toplum. Gürcan, İ. H. (Ed.). Medya ve İletişim (s. 73-90). Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları: Eskişehir.
- Laughey, D. (2010). Medya Çalışmaları Teoriler ve Yaklaşımlar, Kalkedon Yayıncılık: İstanbul.
- Livingstone, S., & Bovill, M. (1999). Young People, New Media: Final Report of the Project, "Children, Young People and the Changing Media Environment". An LSE Report. London: London School of Economics and Political Science.
- Mora, N. (2008). Medya ve Kültürel Kimlik. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-14.
- Miller, D., Costa, E., Haynes, N., McDonald, T., Nicolescu, R., Sinanan, J., ... & Wang, X. (2016). How the World Changed Social Media (p. 286). Erişim: 5 Kasım 2017, <http://discovery.ucl.ac.uk/1474805/1/How-the-World-Changed-Social-Media.pdf>.
- Oğuz, S., & Sözcü, U. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Göre Sosyal Medya Kullanımının Değerler Üzerine Etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 11(9), 617-634.
- O'Keeffe, G. S., & Pearson, C., K. (2011). The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families. *Pediatrics*, 127(4), 800-804.
- Öztürk, M. F., & Talas, M. (2015). Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(1), 101-120.
- Özen, Y. (2014). Kişisel ve Sosyal Sorumluluk Bağlamında Medya ve Ahlak *Journal Of European Education*, 4(2), 1-10.
- Özkan. Ö. (2014). Sosyal Medya ve Kültürel Değerler. Uluslararası Yeni Medya Yeni Yaklaşımlar Konferansı. 08-09 Mart 2014. ÇÖMÜ Matbaası. Bildiriler Kitabı. Sayfa: 165-176.

- Ray, M., & Jat, K. R. (2010). Effect of Electronic Media on Children. *Indian Pediatrics*, 47(7), 561-568.
- Rideout, V. (2012). Social Media, Social Life: How Teens View Their Digital Lives, Common Sense Media's Program for the Study of Children and Media. Erişim: 5 Kasım 2017. <https://www.commonsensemedia.org/research/social-media-social-life-how-teens-view-their-digital-lives>.
- Strasburger, V. C., Hogan, M. J., Mulligan, D. A., Ameenuddin, N., Christakis, D. A., Cross, C., ... & Moreno, M. A. (2013). Children, Adolescents, and The Media. *Pediatrics*, 132(5), 958-961.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., & Demir, M. (2013). İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 23-32.
- Seferoğlu, S. S., & Yıldız, H. (2013) Dijital Çağın Çocukları: İlköğretim Öğrencilerinin Facebook Kullanımları ve İnternet Bağımlılıkları Üzerine Bir Araştırma. *İletişim ve Diplomasi*, 2, 31-48.
- Tahiroğlu, A. Y., Çelik, G. G., Bahalı, K., & Avcı, A. (2010). Medyanın Çocuk ve Gençler Üzerine Olumsuz Etkileri; Şiddet Eğilimi ve İnternet Bağımlılığı. *New Symposium Journal*, 48(1), 19-30.
- Topalli, B. (2016). Social Effects of New Media Through the Perception of Children, Parents and Teachers. Case of Shokoder. *European Journal of Education Studies*. 2 (4), 76-88.
- Ulusoy, A., & Bostancı, M. (2014). Çocuklarda Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn Rolü. *The Journal of Academic Social Science Studies* (28), 559-572.
- Villani, S. (2001). Impact of Media on Children and Adolescents: A 10-Year Review of The Research. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 40(4), 392-401.
- Vural, Z., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382
- Yazıcı, K. (2014). *Medya ve Değerler*. Turan, R., & Ulusoy, K. (Ed.) Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi (s. 141-190). Pegem Akademi Yayınları: Ankara
- Yılmaz, K., & Ersoyol, H. (2013). Medyanın Değişen Çocukluğa Etkisi Konusunda Veli, Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4), 759-777.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

The Review on the Social Media's Role on the Process of Making a Value with the Students' Views

Yakup AYAYDIN*

Hatice YILDIZ AYAYDIN**

Abstract: In this study, it was aimed to obtain opinions of secondary school students regarding the role of social media during value formation period. The research was done with the qualitative research method. The research's participants consist of 30 secondary school students who received their training at the third grade at a secondary school in Küçükçekmece in İstanbul in 2016-2017 educational training years. The criterion sampling method was used in the selection of students. The active social media usages were considered as the criteria. The data was obtained through the compositions that the students were asked to write on the social media and values, in the research. Compositions were analyzed with the descriptive analysis method. At the end of research students stated that using social media disturbs their responsibilities, affects studying as well as decreases loyalty to family and care showing towards guests. They also told that they feel free in social media, get pleasure from nice sharing, fulfill their need of love, increase their feeling of patriotism, sustain their culture by sharing

* PhD Student, Marmara University, Institute of Educational Sciences.

E-mail: yakupts61@hotmail.com

** Ms Student, Marmara University, Institute of Educational Sciences..

E-mail: haticeyildiz_13@hotmail.com

Received: 24.08.2017 - **Accepted:** 08.12.2017

cultural elements and become more sensible about animals. In addition, it was also obtained that students complete their homework by cooperation via social media and get information from social media about many subjects.

Keywords: Social studies, Value, Media, Social media.

Introduction

A rapid change and developments are seen in each field of the society with the technological development in today's world. It is clear that the rapid change and developments result in being an information society which has an impact on the society in many aspects. The media is the main reason of the most important factors which influence the society. One of the media's most important functions is that it informs the people about whatever happens over the world (Hopurcuoğlu ve Akaydın, 2016). Furthermore, the media have also the functions such as the socialization, guidance, molding the public opinion, integration and spreading the culture. We have an opportunity to know the world, our society's culture the different cultures, people, nature, different believing and experiences via the media (Kılıç, 2012). Moreover, the media takes the people out of the facts and misleads them with the contents that it prepares on the fictional bases as it meets the people's needs in many aspects (Cereci, 2012). It is clear that the media which makes all of these functions has a different impact on the society and people (Arslan, 2006; Laughey, 2010). The media's impact on the society is based on many factors such as its generality, type, availability, content and today, it makes an environment which changes with the development of communication technology, that its impact area develops gradually and the people will share their feeling and ideas. This environment which takes the name of social media has an impact area which increases gradually today (Mora, 2008; Özgür and Talas, 2015). The social media is the web-based service which provides some features for the people such as making their own profile, having a talk, sharing, video call, playing game (Khurana, 2015). The social media provides that the individuals are organized and announce any developments quickly as providing that they contact with each other (Özkan, 2014). Moreover, the social media applications have given a new aspect to the imaginary communication and changed the occurrence form of social interaction (Vural and Bat, 2010; Deaton, 2015). In this context, the social media should be understood as a media which gives an opportunity for the individuals to socialize by sharing their feeling, idea, and view, and by providing a mutual interaction chance but not only as a communication tool (İnal, 2013; Miller, et al., 2016). The social media

which was firstly preferred by the young people became common in time and started to be used by the individuals who are at the different ages (İnal, 2013). Today, the people spend their time too much with the purposes such as sharing, having fun, playing, having contact with their friends, having a talk (Khurana, 2015). The social media has so much impact on the life of some people that they don't know how the life without the social media is in real (Rideout, 2012). In this context, the children and young people use the social media commonly and they have started to spend much more time on the social media (Livingstone & Bovill, 1999; Cabral, 2008; Akşit and Dönmez, 2011; Gönenli and Hürmeriç, 2012; Rideout, 2012; Balaman and Karataş, 2012; Seferoğlu and Yıldız, 2013; Solmaz, Tekin, Herzem and Demir, 2013; Ulusoy and Bostancı, 2014; Karahisar, 2014; Khurana, 2015; Demir, 2016; Topalli, 2016). Many things that those who use the social media commonly today make them in their daily life have been indexed on the social media (Solmaz, Tekin, Herzem and Demir, 2013). The social media has got many positive or negative impacts on the people today that the the social media usage increases at the level of dependency (Villani, 2001; Tahiroğlu, Çelik, Bahalı and Avcı, 2010; Ray and Jat, 2010; O'Keeffe, & Pearson, 2011; Yılmaz and Ersoyol, 2013; İşliyen and İşliyen, 2015; Oğuz and Sözcü, 2016). The changing media society causes a rapid change in the society's value perceptions and value judgments. Many things which were accepted as the value deficiency due to the media years ago are accepted as the possible any longer. This situation shows that the media and so the social media cause the change in the people's value judgements (Yazıcı, 2014; Özen, 2014). The most important impacts that the social media creates on the people occur in the process that the individuals socialize, develop the identity, gain some behaviors and habits and create a value (Bakıroğlu, 2013; Öztürk and Talas, 2015; Oğuz and Sözcü, 2016). It shows that the social media will be more important factor to make a value in the next years that the social media applications have increased every passing day and the children use the social media in an uncontrolled way. When the literature review is reviewed, it is determined that the social media usage has gradually increased in the society and the social media has made many positive and negative impacts on the society. It is seen that the studies which directly consider the impact that social media makes on the values are not available in the studies which have been made. So our research goal is to determine the role of social media in accordance with the students' views in the process that the secondary school students create a value. Thus the following questions were tried to be answered.

Method

The research was made with the qualitative research method. The phenomenological research design of the qualitative research designs were used in the research. “The phenomenology focuses on the facts that we are aware of it but we have not got the detailed information in depth” (Yıldırım and Şimşek, 2013, p. 78). In this context, the research will provide to determine the views that the students are aware of the social media’s role in creating value, but they have not got a perception in depth. The research’s participants consist of 30 secondary school students who received their training at the third grade at a secondary school in Küçükçekmece in İstanbul in 2016-2017 educational training year. The criterion sampling method was used in the selection of students. The active social media usage and being a secondary school student were considered as the criteria. The data was obtained through the compositions that the students were asked to write on the social media and values, in the research. The compositions were given to students so that they can write after they were informed about the social media and values in the curriculum of Social Sciences. Any guidance was not made to the students during the composition. The compositions had been written before the data was written. The texts which were obtained from the compositions were analyzed with the descriptive analysis method. The data which was obtained in the research was presented by the themes which were made by each value that the students included them in their compositions. The data was described systematically and clearly. Then, the results of the research were gotten as the descriptions were interpreted. The direct quotations were included in order to express the individuals’ ideas in the research.

Findings

Nearly all of the students correlated the social media with the responsibility value. 25 of the students stated that they delay their responsibility due to the social media. Most of the students stated that they delay their responsibility due to the time that they spend on the social media. Most of the students stated that it makes them happy to use the social media. The students stated that they are happy with their sharings on the social media, the nice comments and likings on these sharings. 16 of the students stated that they have a collaboration and solidarity through the social media. They stated that they do homework, participate in the campaigns of social media, support their friends, have a collaboration

while playing a game. A part of the students thinks that they are free on the social media. A portion of them feels that they are not free on the social media. It was determined that nearly half of the students were affected positively from the social media about the value of charitableness. Almost half of the students state that the social media affects negatively on the hospitality. Nearly half of the students stated that the social media affects negatively on the family bonds. A part of the students noted that the social media is effective in the development of cultural loyalty. It was determined that the social media is effective on the half of students to develop the value of respect/love. A part of the students stated that the love for their family and friends have decreased. The social media affected positively on the patriotism feelings of a part of the students. The students stated that they have the sharings on the motherland. It was determined that the social media affects positively on the value of being an animal lover for a part of the students. Or was determined that the half of students are negatively affected about the study due to the social media. A portion of them stated that the social media prevents the people from acting honestly and they don't also act honestly sometimes. More than the half of students stated that they get information from the social media. Moreover, some of the students stated that the information on the social media is not reliable mostly.

Conclusion, Discussion and Recommendations

As a result of our research, it was determined that the social media has got the positive and negative impacts on the process of making a value for the secondary school students by their views. These results are similar to the result of the studies which are concluded to social media has got the positive and negative impacts on the individuals (Villani, 2001; Tahiroğlu, Çelik, Bahalı and Avcı, 2010; O'Keeffe, & Pearson, 2011; Yılmaz and Ersoyol, 2013; İşliyen and İşliyen, 2015; Ray and Jat, 2010; Oğuz and Sözcü, 2016). The value that the students in the research mostly correlated to the social media is the responsibility value. Most of the students stated that they delay their responsibility due to the social media. This situation can cause that the children ignore some of their responsibilities in time. In the research, most of the students stated that it makes them happy to use the social media. The students stated that they are happy with their sharings on the social media, the nice comments and likings. These results are similar to Demir's (2016) research that the students have nicer and more enjoyable time on the social media so they prefer the social media. As a result

of the research, it was determined that half of the students do the homework through the social media, participate in the campaigns of social media, support their friends and have a collaboration in order to play a game. This situation can give an opportunity for the students to develop their friendship relations. These results are similar to Rideout's (2012) research conclusion on that the social media is effective to develop the friendship relations. It was determined that a part of the students feels themselves free on the social media. These results are similar to Demir's (2016) research result that the students feel themselves free and comfort on the social media platform. Furthermore, some students stated that they are not free on the social media, and their freedom is hiddenly taken from them by the social media. Nearly half of the students stated that their charitableness feelings are positively affected from the social media. The students stated that they reflect their charitableness as sharing the helpless people and animals or as helping to their friends on the games. This situation can cause that the children understand the charitableness values except from the one in real life. This situation is similar to Yazıcı's (2014) and Özen's (2014) research conclusions that the media causes a change the people's value judgements. It was determined on the research that the social media affects negatively on the hospitality for nearly half of the students. The students stated that they are interested in the social media when the first guests come their home. Another results in the research is that nearly half of the students stated that the social media affects negatively on the family bonds. These results are similar to Mora's (2008) research conclusion that the globalization and its changing and transformations have a negative impact on the interaction in a family. It was determined in the research that the social media is effective to develop the value of respect/love for the students. Half of the students stated that their love for their family and friends decreased. A part of the students stated that the social media prevents them from acting honestly and they don't act honestly sometimes. Another result in the research is that it was determined that the students are negatively affected in terms of being hardworking due to the social media. These results are similar to Yılmaz and Ersoyol's (2013) research conclusion that the changing media affects negatively on the children's moral, physical, psychological, social and mental developments. This impact of the social media can cause that the children grow up in a way that they are derived from the family love, are not related to acting honestly, lose their hardworking. In the case that such an impact occurs, we can be faced with the fact that the society turns into a sickly structure as the moral, social and mental developments. It was determined in the

research that the students are positively affected from the social media in terms of the cultural loyalty, patriotism, being animal lover values. The students stated that they develop the cultural loyalty through the social media, their patriotism develops as having the sharing related to their motherland and they mostly like the animals. This situation shows that the social media has got both of the positive and negative impacts. These results are similar to the conclusion of the studies that they determined that the social media has positive impacts on the individuals (Villani, 2001; Tahiroğlu, Çelik, Bahalı and Avcı, 2010; Ray and Jat, 2010; O'Keeffe, & Pearson, 2011; Yılmaz and Ersoyol, 2013; Oğuz and Sözcü, 2016). Another result of the research is that the students obtain much information through the social media. Moreover, the students suspect from the reliability of information on the social media. It is possible that the social media will have a comprehensive impact on the society, especially on the children and young people in the next period, on our research that we determined from the students' views that the social media has got many positive and negative impacts on making a value. It will be with the correct media literacy and conscious social media usage to provide that these impacts that the social media will create on the society develops positively. Thus The Ministry of National Education should provide that the children use the media correctly as making the lesson of media literacy more effective. The families's awareness should be raised about the social media's negative impacts on the values that occurred in our research's results. Moreover, it should be prevented that the children use the social media randomly, their sharings and likings should be controlled by their parents in a way that it will not prevent the identity development of children. In the light of all the results from the research, it is necessary that the people's awareness should be raised about the media usage not as ignoring the fact that a conscious media used can be away from the negative impacts of social media so it is an essential part in our life.